

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2020-21

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90΄ λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**
3. **Να απαντήσετε σε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για σχήματα, πίνακες, διαγράμματα κ.λπ.
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(μονάδες 20)

(α) Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίου τε καὶ Τορωναίου καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Ξενοφῶντος Ἑλληνικά 2.2.3-4

(β) Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἑν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἶη γράφειν· οἷομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὃ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει. ὡς δ' ἐν βραχεῖ εἶπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασίζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερὸς ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

Ξενοφῶντος Ἀγησίλαος 7.1-2

1. Να μεταφράσετε μόνο τα υπογραμμισμένα κείμενα σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

II. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

(μονάδες 5)

Πλουτάρχου *Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς* 9 b-c

III. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(μονάδες 15)

Ο Αριστοτέλης στα τρία βιβλία του έργου *Ῥητορική* περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Στο απόσπασμα που ακολουθεί ο Αριστοτέλης αναφέρεται στα ήθη των νέων.

Οἱ νέοι εὐμετάβολοι καὶ ἀψίκороι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας εἰσὶ, καὶ σφόδρα μὲν ἐπιθυμοῦσι, ταχέως δὲ παύονται· ὄξεϊαι γὰρ αἱ βουλήσεις καὶ οὐ μεγάλαι, ὥσπερ αἱ τῶν καμνόντων δίψαι καὶ πείναι. [...] Καὶ φιλότιμοι μὲν εἰσὶ, μᾶλλον δὲ φιλόνοικοι· ὑπεροχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ νεότης, ἡ δὲ νίκη ὑπεροχὴ τίς ἐστι.

Ἀριστοτέλους *Ῥητορική* 1389a (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

ἀψίκороς= αυτός που χορταίνει γρήγορα

ὄξύς= έντονος, ισχυρός

κάμνω= κουράζομαι

νεότης -τητος (γεν.)

τίς, τινός= κάποιος, κάποια

1. Να μεταφράσετε το πιο πάνω κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

IV. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(μονάδες 15)

IV.1. ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

(μονάδες 10)

1. Να γράψετε ένα (1) παράγωγο ουσιαστικό στη Νέα Ελληνική από τους πιο κάτω τύπους των κειμένων:

(μονάδες 4)

(α) παραγγέλλων

(β) πενθοῦντες

(γ) παρασκευάζειν

(δ) τίθημι

2. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της Στήλης Α' με τα γράμματα των ετυμολογικά συγγενικών νεοελληνικών λέξεων της Στήλης Β' (στη Στήλη Β' περισεύει μία λέξη).

(μονάδες 4)

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. ἔδοξε	α. αποδοχή
2. ἐλέγετο	β. απουσία
3. ὦν	γ. επαρχία
4. ἀρχομένους	δ. δοκίμιο
	ε. περισυλλογή

3. **ἐποίησαν**: Να γράψετε **τέσσερα (4) σύνθετα ουσιαστικά** στη Νέα Ελληνική με **β´ συνθετικό** τον ρηματικό τύπο που σας δίνεται, χρησιμοποιώντας τις προθέσεις: **έκ, πρός, μετά, παρά.**

(μονάδες 2)

IV.2. ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(μονάδες 5)

1. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα **συνθετικά** τους μέρη στην **Αρχαία Ελληνική**.
(μονάδες 2)

(α) **ἐπιθυμίας**

(β) **ὑπεροχῆς**

2. Να επιλέξετε και να καταγράψετε τη λέξη **που δεν είναι** παράγωγο των τύπων που σας δίνονται.

(μονάδες 3)

(α) **βουλήσεις**: άβουλος, βουλευτής, βουλιαγμένος

(β) **καμνόντων**: καμινάδα, μεροκάματο, ακαμάτης

(γ) **ἐπιθυμει**: ευθυμία, θύμα, κακόθυμος

V. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

(μονάδες 30)

V.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

(μονάδες 15)

1. Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 5)

(α) Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς

(β) διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν

(γ) οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες

(δ) ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος

(ε) φανερὸς ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων

2. ... ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἐνὸς...

Να γράψετε:

(α) το **εἶδος** του υπογραμμισμένου απαρεμφάτου,

(β) τον **συντακτικό** του **ρόλο**,

(γ) αν υπάρχει **ταυτοπροσωπία** ή **ετεροπροσωπία**.

(μονάδες 2)

3. έν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατότατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων

Να γράψετε:

- (α) το εἶδος της πιο πάνω υπογραμμισμένης δευτερεύουσας πρότασης,
- (β) τον σύνδεσμο εισαγωγής,
- (γ) την ἐγκλίση εκφοράς,
- (δ) τον συντακτικό της ρόλο.

(μονάδες 2)

4. (α) παρασκευάζειν: Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην υποτακτική ἐγκλίση του Ενεστώτα και στην ευκτική ἐγκλίση του Αορίστου, στη μέση φωνή.

(β) λατρεύων: Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην ευκτική και προστακτική ἐγκλίση του Ενεστώτα, στην ίδια φωνή.

(μονάδες 4)

5. τοῖς μεγίστοις, δυνατότατος: Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των λέξεων που σας δίνονται. Να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

V.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(μονάδες 15)

1. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

(μονάδες 6)

(α) τὰς ἐπιθυμίας

(β) αἱ βουλήσεις

(γ) τῶν καμνόντων

(δ) δίψαι

(ε) παύονται

(στ) ὑπεροχή

2. (α) παύονται: Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική ἐγκλίση του Παρακειμένου και του Υπερσυντελικού, στην ίδια φωνή.

(β) ἐστί: Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική ἐγκλίση του Παρατατικού και του Μέλλοντα.

(μονάδες 4)

3. Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

(μονάδες 5)

Θέλουμε αυτοί οι άρχοντες να λένε την αλήθεια.

1. (α) Να εξηγήσετε **τι είναι** η τέχνη των **δισσών λόγων** και να γράψετε **έναν (1) λόγο**, για τον οποίο ο Θουκυδίδης την εφάρμοσε στις δημηγορίες του.

(μονάδες 4)

(β) **ΑΘΗΝΑΙΟΙ**: *Αλλά κι εμείς νομίζουμε ότι δε θα μας λείψει η εύνοια των θεών, γιατί ούτε οι αξιώσεις μας ούτε οι πράξεις μας απομακρύνονται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των ανθρώπων ή από τις αρχές που εφαρμόζουν στις μεταξύ τους σχέσεις. Από ό,τι μπορεί κανείς να εικάσει για τους θεούς και από ό,τι είναι βέβαιο για τους ανθρώπους, πιστεύουμε ότι και οι θεοί και οι άνθρωποι ακολουθούν πάντα έναν απόλυτο νόμο της φύσης, να επιβάλλουν πάντα την εξουσία τους, αν έχουν τη δύναμη να το επιτύχουν. Τον νόμο αυτό ούτε τον θεσπίσαμε, ούτε τον εφαρμόσαμε εμείς πρώτοι. Τον βρήκαμε να ισχύει και τον ακολουθούμε, όπως θα τον ακολουθούν αιώνια όσοι θα μας διαδεχθούν και ξέρουμε καλά ότι κι εσείς και οποιοσδήποτε άλλοι θα κάνατε τα ίδια αν είχατε τη δύναμή μας. Όσο, λοιπόν, για την εύνοια των θεών, δεν έχουμε κανένα λόγο να φοβούμαστε ότι θα υστερήσουμε.*

Θουκυδίδη Διάλογος Μηλίων και Αθηναίων 5.105

Στο πιο πάνω απόσπασμα οι Αθηναίοι αναφέρονται στον «**απόλυτο νόμο της φύσης**». **Ποιος** είναι αυτός ο νόμος; Να τον εξηγήσετε, αξιοποιώντας **δύο (2) στοιχεία** από το κείμενο.

(μονάδες 6)

2. Με βάση το απόσπασμα Α.Ι.(α) (Ξενοφώντος *Ἑλληνικά* 2.2.3-4), να καταγράψετε **δύο (2) αντιδράσεις** των Αθηναίων, όταν πληροφορήθηκαν την ήττα τους στους Αιγός ποταμούς.

(μονάδες 3)

3. Ποια θεωρεί ο Ξενοφών ως τη μεγαλύτερη **προσφορά** του Αγησιλάου προς την πατρίδα στο απόσπασμα *Ἀγησίλαος* 7.1-2; Να **τεκμηριώσετε** την απάντησή σας με τη σχετική αναφορά στο απόσπασμα Α.Ι.(β).

(μονάδες 2)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ